

EMO'nun 70. YILINDA ODA ONUR KURULU'NA BİR BAKIŞ

Sırdas Karaboğa
Elektrik Mühendisi
sirdas.karaboga@gmail.com

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılını kutladığımız bugünlerde ülkemizi refah ve mutluluğa taşıyacak güçlerin başında yer alan meslek örgütümüz olan TMMOB ve Elektrik Mühendisleri Odamızın da kuruluşunun 70'inci yılını kutluyor olmak, bu meslek örgütünün üyeleri olan bizler için övünç kaynağı! Bilindiği gibi mühendislik mesleklerinin bir çatı altında disipline edilmesi amacı ile 1954 yılında 6235 sayılı yasa ile kurulmuş ve birliğe bağlı 10 meslek odası ile yola çıkmış olan TMMOB, şu an için 24 oda ve 660 bini aşan meslek mensuplarını bünyesinde barındırarak ülkenin, halkın ve üyelerinin çıkarlarını koruma çalışmalarını sürdürmektedir.

Aslında bu alanda daha önce mühendislerin çalışma alanlarını belirlemek amacı ile çıkarılan 1035 ve 3077 sayılı kanunlar ile bazı düzenlemeler yapılmış ancak bu kanunlarla istenilen sonuca ulaşılamayınca 6235 sayılı Yasa çıkarılmıştır. Bu kanunun 8'inci maddesi incelendiğinde Yüksek Haysiyet Divanı (Yüksek Onur Kurulu) yapılanmasının 5 kişiden oluşturulduğu görülmektedir. Ancak bu üyelerden birinin Bayındırlık Bakanlığı'nın temsilcisi olarak atandığı, diğer bir üyenin Temyiz Mahkemesi (Yargıtay) üyesi olduğu, 3'üncü üyenin Devlet Şurası Umumi Heyeti'nden atandığı kalan 2 üyenin ise TMMOB Genel Kurulu tarafından delegeler arasından seçilen üyelerle birlikte oluşturulduğu görülmektedir. 1983 yılında 66 sayılı KHK ile yapılan değişiklik ile üyelerin tamamının TMMOB Genel Kurulunca seçilen 5 asil üyeden oluşması, ayrıca genel kurul tarafından 5 yedek üyenin de seçilmesi hükme bağlanmıştır.

6235 sayılı Kanun ile kurulan TMMOB'nin kuruluş yapılanmasını incelediğimizde adeta bir devlet yapılanması ile karşılaşılmaktadır. Nasıl ki bir devlet için vazgeçilemez ana ilkeler: Yasama, Yürütme ve Yargı kurumları olmazsa "devlet" olmaz ilkesi yürürlükte ise TMMOB ve bağlı odaların yapısında da bu olgu aynen kurgulanmıştır.

Yasama yetkisi: Bu yapılanmada yasama görevini odaların ve TMMOB'nin Genel Kurulları üstlenmiştir. Bu kurullar, bünyesinde yer aldıkları kuruluşun oda üyeleri ve halkla ilişkilerini düzenleyen ve denetleyen tüzük ve yönetmeliklerini yapabilme yetkisine sahip olup, kendi kurumsal yapısını yapma ve koruma haklarına sahiptir, yani bir çeşit Oda ve mesleğin gelişimi için yasa (Tüzük ve yönetmelikler) yapabilme yetkisini taşımaktadır.

Yürütme yetkisi: Yürütme yetkisine baktığımızda bu konuda tek yetkilinin Oda Genel Kurulu adına idari, mali ve yönetsel işlevsellikleri ile donatılmış olan Yönetim Kurulu olduğunu görüyoruz. Yönetim Kurulu her türlü icraatından Oda Genel Kuruluna karşı sorumludur. Herhangi bir nedenle meydana gelen olumsuzluklar karşısında Genel Kurul tarafından ibra edilmez ise ülkenin yasaları önünde yargılanırlar.

Yargı yetkisi: Yargı sorumluluğuna baktığımızda Oda, üyelerinin kendi aralarındaki anlaşmazlıklar ya da iş yaptıkları müşterileri ile oluşabilen anlaşmazlık ve üyelerin kamu çıkarlarına karşı takındıkları etik dışı davranışların değerlendirilmesi ile yasa ve yönetmeliklere uymayanlar hakkında 6235 sayılı Kanun ile belirtilen ve TMMOB Disiplin Yönetmeliğine aykırı davranışları olanlar hakkında gerekli cezai yaptırım (yargılama) yetkisine sahip kuruluştur. Bu yetki odalarda, Oda Onur Kurullarına aittir. Bu kurulların Oda üyesi hakkında olumsuz bir yaptırım uygulaması halinde vermiş olduğu ağır para cezası veya geçici süreli meslekten men cezası ancak bir üst kademe organı olan TMMOB Yüksek Onur Kurulunca onanması veya bozulması durumunda geçerlilik kazanabilir.

Aslında Oda Onur Kurullarının var oluş nedenlerinin başında, Oda üyelerinin mesleklerini icra ederken bilerek ya da farkında olmadan meslektaşlarına veya toplumun diğer kesimlerinin çıkarlarına zarar vermelerinden kaynaklanan olgular gelmektedir ki bunu meslek etiği ve ahlakına uymayan davranışlar başlığı altında inceleyebiliriz.

Meslek etiği ve ahlakı günümüzde çeşitli mesleklerin yürütülmesinde esas alınan değerlerin başında gelmektedir. Mesleğin icra edildiği toplumun o meslek ile ilgili evrensel kabul görmüş belli bazı ilkelere etkilenen etik ilke ve değerleri ön plana çıkmaktadır. Mühendis bilimin ışığında, mühendislik bilgi ve becerilerini insanlığın hizmetine sunarken şahsi çıkarlarını daima ikinci planda tutmalıdır.

İnsanlar arasındaki ilişkiler başlangıçta karşılıklı saygı ve güven içermekte idi. Bu nedenle birbirlerinin sahip olduklarında gözleri yoktu, ahlaki değerleri yüksekti; ahlaki davranmak dürüst olmak insanların doğal davranışı olarak kabul edilir iken aksine davrananlar parmak ile gösterilir idi, ancak günümüzde toplum içinde ahlaki

dürüst kişiler parmakla gösterilir hale gelmiştir. Ahlakî davranışlar artık toplumda “Etik değerler” olarak ele alınmakta olup bu konu bir mesleki işleyiş içerisinde incelendiğinde meslek etiği ve ahlakî olarak ele alınması gerekir. Başka bir deyişle “etik” meslek erbabı kişilere görevini yaparken nasıl yapılması gerektiğini belirlemede yardımcı olan değerler, ilkeler ve standartlardır. Mesleğini yaparken, meslek etiği ve ahlakî kurallarına uyma özenini göstermeyenler için Oda Onur Kurullarınca 6235 sayılı TMMOB Yasası ve TMMOB Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen kurallar uygulanır.

Buradan yola çıkarak Elektrik Mühendisleri Odası Onur Kurulunca kendisine 69 yıldır intikal etmiş dosyaları arşiv kayıtlarından incelemek pek mümkün olamayacağından son 6 dönemde (42-47. dönemler) görüşülüp karara bağlanan toplam 2 bin 751 adet dosya incelenmiştir. Bu incelememizde Oda Genel Kurullarına sunulan dönem içi faaliyet raporları değerlendirilerek bir sonuca varılmıştır. Bu değerlendirmedeki olası eksik veya hatalar Onur Kurullarınca genel kurula sunulan çalışma raporlarının bir standart haline getirilmemiş olmasından kaynaklıdır. Onur Kurulunca verilen cezaların TMMOB Kanunu ve Disiplin Yönetmeliğine uygun halde yani kaç yazılı uyarı cezası, kaç hafif veya ağır para cezası ile kaç meslektan süreli ihraç kararları olduğu belirtilerek sunulmuş olması bizlerin daha doğru sonuca ulaşmasına yardımcı olur idi.

Aşağıdaki tabloda diğer mesleki konular başlığında sunulan 1222 dosya hakkında bize herhangi bir bilgi aktarılmadığından bu dosyalar için bir değerlendirme yapabilmemiz mümkün değildir. Ayrıca 42. ve 45. dönem raporlarında yer alan Yapı Denetim Kanunu kapsamında ele alınan 302 dosya hakkında yine sağlıklı veriler sunulmadığından değerlendirme şansına sahip değiliz. Ancak yasanın çıkarıldığı günden itibaren bu alanda düşük ücretle de olsa genellikle emekli üyele-

rimizin görev almasının emekli maaşlarının yetersiz olmasından kaynaklandığını ifade etmekte yarar vardır sanırım. Aldıkları çok düşük ücretlere karşılık özellikle yapı denetim firmalarında görev yapan diğer meslek mensubu mühendis arkadaşların çalışmaları sırasında proje veya imalat aşamasında yapılan bazı hatalar sonucu yapı denetim firması ve denetim elemanları mühendis meslektaşlarımıza bakanlıkça uygulanan cezai yaptırımın çoğunlukla haksız ve mesnetsiz olması nedeni ile hem bakanlık tarafından bir yaptırım uygulanmakta hem de ilgili meslek odalarına bu üyeleri İçin Onur Kurulları vasıtası ile ayrıca ceza verilmesi yönünde baskı yapılmaya çalışılmaktadır. Bu haksız ve yersiz bir uygulamadır. Kişiler kendi yaptıkları veya denetledikleri işlerden sorumlu tutulmalıdır, örnek olarak nasıl ki yolda giderken bir hatalı sürüş nedeni ile kaza yapan bir sürücünün aracında bulunan diğer yolcular sorumlu tutulmuyor ise yapının denetimi sırasında projeye uymayan bir imalatı görmeyen veya göz yuman ilgili ihtisas sahibi denetim mühendisi sorumlu tutulmalıdır. Konu hakkında bilgisi olmayan diğer kontrol elemanları sorumlu tutulamazlar. Meslek odalarından da bu üyelerine cezai yaptırım talep edilemez.

Bu ve bunun gibi durumlara rağmen 80 bine yakın Elektrik, Elektrik – Elektronik, Haberleşme ve Biyomedikal mühendisi arkadaşımızın çok çok büyük bir bölümünün meslek etiği ve ahlakî kurallarına uygun bir meslek yaşamı sürdürüyor olmaları gerçekten sevindirici bir durumdur. Hatalı ve kurallara uymayan davranışları olan kişiler her zaman her toplumda olabilirler bu incelemede baz alınan 12 yıllık çalışma döneminde sadece 2 bin 751 adet dosyanın Oda Onur Kurulumuza iletilmiş olması gerçekten övünülesi gereken bir durumdur.

Üyelerimizin yasa ve yönetmeliklere uyumlu çalışmalarına başka ne söylenebilir ki.

	Yazılı Uyarı	Hafif Para Cezası	Ağır Para Cezası	Meslekten Süreli Men	Diğer Mesleki Konular	Yapı Denetim Kurulu
42. Dönem					125	49
43. Dönem	14	65	35	25	7	
44. Dönem	63	367	223	67	103	
45. Dönem					505	253
46. Dönem	76	10	142	7	444	
47. Dönem	12	7	14	24	38	
48. Dönem	12	3	18	12	6	
TOPLAM	177	452	432	135	1228	302